

CHYLIĆ SIĘ (44) *vb impf*

się (36), się (8).

chy- (42), chi- (2).

inf chylić się (2). \diamond *praes 1 sg* chylę się (2). \diamond *3 sg* chyli się (21). \diamond *3 pl* chylą się (3). \diamond *praet 3 sg m* chylił się (4). *n* chyliło się (4). \diamond *3 pl m pers* chylił się (1). \diamond *imp 2 sg* chyl się (1). \diamond *con 2 sg m* byś się chylił (1). \diamond *3 sg m* by się chylił (2). \diamond *part praes act* chyląc się (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) – XVIII w.

1. *Zginać się, opuszczać się, pochylać się; labi Calep; acclinare se, casare, clinari, conquiniscere, demittere se, inclinari (se), incumbere, proclinari, propendere, vergere Cn (10) : BibRadz I 463d marg; Labor – Vpadam, chile lie. Calep 574h.*

chylić się k(u) czemu (3): Bog ich szaleństwá wkuśiść chciał/ Siekierę złotą vkazał: Oni iż lie k niey chylił/ Przeto y fwe potráćili. *BierEz L2; HistHel Cv; A niedorośli wnukowie/ Chyląc fye ku ftárlzýy głowie: Wykną przeftáwác ná mále KochSob 71.*

Fraza: »słóńce (k zachodu) chyli się« (2): HistHel Cv; Toby lie ty chciał báwić/ á słóńce lie chyli WyprPl C.

W przen [na co] (4) : iefliże Polfká w mierze ftói/ czyli fye ná ktorą ftónę chyli. OrzRozm B3, E3, E4v; Tákci lie dawno wšytko ná doł przykro chyli WisznTr 22.

2. *Sklaniać się, zmierzać, dążyć, mieć się ku czemuś; zanosić się na coś, zbliżać się; vergere Mącz, Cn; venire Mącz; proclinari, propendere Cn (25) :*

chylić się do czego (7): A nie chce lie nigdy chylić do błędow przekłétych *LubPs ccv*; gdy iufz Alexándryifki lud bárzo łobie tefknił/ á do odstápienia Cefarzá fię chylił *SkarŻyw 392, 463*; Lecz iák fkoro [*miasto Sparta*] práwá y vftáwy Zakonodawcę fwego Licurgufá opuśczać poczęło/ zátym też lámo do flábości y znifzczenia chyliło lie. *Phil P2; OrzJan 83*; do czego lie téż, zda mi lie, chyli Státut świętýy pámięci Króla Zygmunta *SarnStat 314Cf* »chylić się do złęgo«.

chylić się k(u) czemu (10): Diar 33; Res venit ad pugnam, Rzecz lie chyli ku zwádzie. Mącz 330a, 485a; A iż to iefł powinność práwego Dworzániná znác przyrodzenie páná fwego/ y to k czemu lie chyli GórnDworz Kk5; á czáfy chylą fię ku ftárości. BudBib 4.Esdr 14/9; KochPs 205. Cf »chylić się ku złemu«.

chylić się za kim (1): Niechyl fię za timi/ Ktorzi [...] towarzýstwo wzięli z beftijami *KochSat B4.*

Zwroty: peryfr. »ku końcowi się chylić« = mieć wkrótce umrzeć (2): Widząc że mi lie práwie ku końcowi chyli/ [...] mam na pilney pieczy/ Bych na wżem poftánowił w pokoiu fwe rzeczy. *HistLan E, E.*

»ku upadku się chylić« (1): także też widzimy wšyfcy/ [...] że Polfká ku vpadku fye chyli *OrzRozm Dv.*

»chylić się do złęgo, ku złemu, gdzie źle« [szyk zmienny] (1 : 1 : 1): *RejKup y4*; A tym kthorzy lie chylą do wšytkyego złęgo/ Rácż przyweść ná głowy ich ták rowne ich złości *LubPs cc5; RejWiz 134.*

a. *O zbliżaniu się późnej pory (5) : CHyliło fię dobrze s pułnocnego czáfu WisznTr 30.*

Fraza: »dzień k(u) wieczorowi, do wieczora się chyli« = advesperascente die, dies mutabatur in noctem Vulg; dies descenderat PolAnt; vesperascit Calep [szyk zmienny] (3 : 1): fthąpa w ćiemności/

gdy się dzień k wieczorowi chyli *Leop Prov* 7/9; *BibRadz Iudic* 19/11; *HistLan* C2v; *Vesperascit* – Do wieczora się chili. *Calep* 1117a.

b. *Upodabniać się* [do czego] (1) : [o] inaczéy brzmi niż łácińskie, chyląc się do litery która po/ o/ idzie *JanNkar* F2.

3. *Zwracać się w kierunku, rozciągać się, być położonym; ascendere, declinare, inclinari, respicere, vergere* *Vulg* (9) :

chylić się do czego (1): aż do gory Libanu/ ktorey część chylifie do Seir *Leop Ios* 12/7.

chylić się ku czemu (2): Bamoth lepak/ ielth padoł w Moábłkiey kráinie/ na gorze Fázgá/ która się chyli ku pułzczy. *Leop Num* 21/20, *Ios* 12/1.

chylić się na co (4): Na ftronę lepak Przybytku która się chyli ná pułnocy/ poštáwił takież dwádzieściá Forštow *Leop Ex* 36/25; zá drogą która się chyli ná zachod słońcá *Leop Deut* 11/30, *Ios* 18/14; *Mqcz* 185a.

cum inf (1): nie wrócáli się chodząc: Ale ná ono miejsce ná kthore się chyliło iść [ad quem ire declinabat] kthore było pierwśie/ líli zá nim y drugie *Leop Ez* 10/11.

W przeni [w co] (1) : Twe drogi prosto wiodą/ w ftronę się nie chylą *WisznTr* 23.

Synonimy: **1.** *skłaniać się*; **2.** *nakłaniać się, skłaniać się, ściągać się*; **3.** *bieżec, ciągnąc się, iść, patzac.*

Formacje pochodne: *nachylić się, odchylić się, pochylić się, podchylić się, przychylić się, schylić się, uchylić się, wychylić się; nachylać się, ochylać się, odchylać się, pochylać się, przechylać się, przychylać się, schylać się, uchylać się, wychylać się.*

Cf CHYLENIE, CHYLENIE SIĘ